

חלום פרעה שונה מחלום נבוכדנצר

"וַיְהִי בַבֶּקֶר וַתִּפְּעַם רוּחוֹ וגו'". מהו "וַתִּפְּעַם", אמר רבי יוסי, הרי ביארו בפרעה כתוב: "וַתִּפְּעַם", ובנבוכדנצר כתוב: "וַתִּתְּפַעֵם", וביארו שזה שכתוב בפרעה "וַתִּפְּעַם", לפי שהיה יודע החלום, והפתרון לא היה ידוע, אבל נבוכדנצר ראה החלום וראה הפתרון ונשכח הכל ממנו.

אבל בא וראה, "וַתִּפְּעַם רוּחוֹ" כמו שכתוב "לְפַעְמוֹ", שהיה בא הרוח והלך, ובא והלך, ולא היה נתיישב עמו עדיין כראוי, ועל כן כתוב (שופטים י"ג): "וַתִּחַל רוּחַ ה' לְפַעְמוֹ", שאז היתה התחלה, אף כאן הרוח נתעורר בו והלך ונתעורר, ולא היה נתיישב עמו להבין.

ובנבוכדנצר "וַתִּתְּפַעֵם רוּחוֹ", בהתעוררות היה נתעורר על אחד שתיים^[1], חוזרות והולכות וחוזרות, וזהו כמו שכתוב (במדבר כ"ד): "כְּפַעַם בְּפַעַם", פעם בזה ופעם בזה, ולא נתיישבה דעתו ורוחו.

מלך רואה בחלומו ענינים עליונים

"וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת כָּל חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם". אלו המכשפים, "וְאֵת כָּל חֲכָמֵיהֶּ", אלו חוזי כוכבים, וכולם היו מסתכלים להבין ולא יכלו להשיג הפתרון. אמר רבי יצחק, אף על פי שאמרו שאין מראים לו לאדם אלא לפי המדרגה שלו, לא כן למלכים, שמראים להם ענינים עליונים, ומשונים הם מאנשים אחרים, כמו שהמלך מדרגתו גבוה על כל שאר אחרים, כן גם מראים לו במדרגה גבוה על כל שאר אחרים, כמו שכתוב: "אֵת אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עֹשֶׂה הַגִּיד לְפָרְעָה", אבל לשאר אנשים אין מגלה להם הקדוש ברוך הוא מה שהוא עושה, מלבד לנביאים או לחסידים או לחכמי הדור.

החלום הולך אחר הפתרון

בא וראה, כתיב: "אֶתִּי הִשִּׁיב עַל כְּנֵי וְאֹתוֹ תִּלְהֶ", מכאן שהחלום הולך אחר הפתרון, הַשִּׁיב עַל כְּנֵי, מי^[2] אלא זה יוסף, "וְאֹתוֹ תִּלְהֶ" בפתרון ההוא שפתר לו, שכתוב: "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פִּתַּר לָנוּ בְּן הָיָה".

זוהר תורה * דף היומי * פרשת מקץ - יום ב' זיו הזוהר

ז. שהיה לו לומר השבת על כני לנוכח פרעה.

ו. פירושו, התעוררות כפולה.

זוהר חלק א' פרשת מקץ - דף קפ"ג עמוד א'
רבי חייא אמר, כל חלומות שבעולם הולכים אחר פתרון הפה, וביארו ממה שכתוב: "וַיְהִי כַאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ בֶן הָיָה", מה הטעם, לפי שיש בו בהחלום שקר ואמת, והדבור שולט על הכל, ולפיכך נצרך להחלום פתרון טוב.

רבי יהודה אמר, לפי שכל חלום ממדרגה שלמטה הוא, והדבור שולט עליו, ולפיכך כל חלום הולך אחר הפתרון.

זוהר חלק א' פרשת מקץ - דף קצ"ד עמוד ב'

בבור נפל יוסף ובבור נתעלה

"וַיִּשְׁלַח פְּרַעֲהוּ וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיצֵהוּ מִן הַבּוֹר וּגו'". אמר רבי אבא, יוסף היה נעצב בעצבות הרוח ובעצבות הלב, כי היה אסור שם, כיון ששלח פרעה בשבילו, מה כתוב: **"וַיְרִיצֵהוּ"** נתפייסו לו, והשיבו לו דברים של שמחה, דברים המשמחים את הלב, לפי שהיה נעצב מן הבור, בא וראה, בתחילה נפל בבור, ובבור נתעלה אחר כך.

רבי שמעון אמר, טרם שאירע ליוסף ניסיון ההוא, לא נקרא צדיק, כיון שנשמור מלפגום ברית היסוד ההוא נקרא צדיק, ומדרגה ההיא של הברית הקדוש נתעטרה עמו^ט, ומי שהיה בבור בתחילה, נתעלה עמו, וכתוב: "וַיְרִיצֵהוּ מִן הַבּוֹר", נתעלה מן זה, ונתעטר בבאר מים חיים^י.

"וַיִּשְׁלַח פְּרַעֲהוּ וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף". לקרוא ליוסף צריך לומר, אלא **"וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף"** זה הקדוש ברוך הוא שכתוב (תהלים ק"ה): **"עַד יַעַת בֹּא דְבָרוֹ אֲמַרְתָּ ה' צִרְפָּתָהוּ"**, **"עַד יַעַת בֹּא דְבָרוֹ"**, זה שכתוב: **"וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף"**, כתוב כאן: **"וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף"**, וכתוב שם: **"וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה"**.

זוהר חלק א' פרשת מקץ - דף קצ"ה עמוד א'

וירצהו - הקדוש ברוך הוא בעצמו

"וַיְרִיצֵהוּ" חסר וא"ו, ומי הוא, זה הקדוש ברוך הוא, לפי שאין מי שיסגר ויפתח מלבד הקדוש ברוך הוא, שכתוב (איוב י"ב): **"יִסְגֵר עַל אִישׁ וְלֹא יִפְתַּח"**, ולפיכך כתיב: **"וַיְרִיצֵהוּ מִן הַבּוֹר וּגו'".**

מהו "וַיְרִיצֵהוּ", כמו שכתוב (איוב ל"ג): **"יַעֲתֵר אֶל אֱלֹהֵי וַיְרַצֵּהוּ"**, כדמיון זה **"וַיְרִיצֵהוּ מִן הַבּוֹר"** ואחר כך **"וַיִּבֵּא אֶל פְּרַעֲהוּ"**.

דבר אחר, "וַיְרִיצֵהוּ", שהמשיך עליו חוט של חסד לתת לו חן לפני פרעה.

זיו הזוהר

- ת. דורש וירצהו לשון התרצות כיון שכתוב חסר י. פירוש, כמו שיוסף היה נאסר בבור כך כח הקדושה של יוסף שהיא ספירת היסוד היה גם כן וא"ו אחר הצד"י.
 ט. שנשרש שורש נשמתו בספירת היסוד. בבור דסטרא אחרא ושמה נשפע השפע שלמעלה.